

Szakmai beszámoló

Pályázati azonosító: 3543/00081

Kiíró: NKA Közgyűjtemények Kollégiuma

Cél: **A Szüry-gyűjtemény (18-19. századi magyar szépirodalmi első kiadások gyűjteménye) sérült, szétesett példányainak újrakötése, bőrkötéseinek javítása**

A Szüry-gyűjtemény döntően 18. és 19. századi, kisebb részben 20. század eleji magyar szépirodalmi első kiadások gyűjteménye. Muzeális védelem alatt áll, de nem könyvmúzeum, kötetei ugyanis helyben ugyan, de mindenki számára hozzáférhetők. Magyarország legnagyobb közkönyvtárában, ahol naponta 3-6000 használó fordul meg, és ennek túlnyomó többsége diák, nagyjából humán vagy társadalomtudományi karok hallgatói, e könyvek forgása nagyobb, mint amit koruk, állapotuk alapján biztonsággal elviselnének. A kíméletes használat ellenére több kiadvány lapjai, kötési óhatatlanul megrongálódtak. Az NKA segítségével 22 sérült kötet megújulására nyílt lehetőség.

A könyvek javítás előtti és utáni állapotáról általában

A könyvek kötéstáblái gyakran berepedtek, szakadtak, hiányosak. A sarkok kopottak, a táblalemezek tönkrementek, elváltak a könyvtesttől, a fűzések meggyengültek, a cérna sok helyütt elszakadt. Az előzékek, a címlapok elsavasodtak, töredezetek, szennyezettek, gyakran el is veszttek, az első és utolsó ívek kijárnak. A kiadványok a széthullás és a lapok elvesztésének veszélye miatt olvasói használatba nem voltak adhatók.

Első lépésben külsődleges tisztításra került sor. Ezt a kötések megerősítésére vagy a teljesen szétesett kötetek esetében az újrakötés követte. A restaurátorok minden esetben megőrizték az eredeti kötést és felhasználták azokat. Az előzékeket tisztítás után megerősítették, illetve a teljesen elsavasodott előzékeket pótolták színben illő savmentes papírral. A lebomlott íveket visszafűzték. A kötéseket a kötés típusának megfelelően aláerősítették papírral vagy vászonnal. A bőrkötések esetében a likkeres tisztítás után az előzékeket felemelték, a gerincet megtisztították és új félbőr felhúzással erősítették meg a kötést. Ahol kellett, pótolták a leesett gerincet. Egy esetben szükség volt a nagyon kiszáradt és porlós bőr kezelésére alkoholban oldott klucellel. A bőrt tápláló bőrpasztával konzerválták.

A javításon átesett művek listája a beavatkozások megjelölésével:

1.	SZ 160//5 590	Magyar Társaság Magyar grammatika, mellyet készített Debreczenbenn egy Magyar Társaság / [szerk. Domokos Lajos, Benedek Mihály et al.] . -Béts : Alberti, 1795.	új előzők, félbőr kötés az eredeti bőr felhasználásával, bőr konzerválása
2.	SZ 1875/3 //2269	Uránia : első esztendő. -Vátzon : Marmarossi Gottlieb A., 1794-1795. - 3 db ; 19 cm.	leszakadt ívek visszafűzése, előzők pótlása, új egészpapír kötés az eredeti borítók felhasználásával
3.	SZ 1669// 2041	Szentmiklóssy Alajos(1793-1849) (költő, törvényszéki bíró) Mesék Primóczy Szent-Miklóssy Alajostól. - Pesten : Beimel J., 1840. XXII, 114, [1] p. ; 23 cm	új előzők, új egészpapír kötés az eredeti borítók felhasználásával
4.	SZ 2054// 2488	Zilahy Károly Magyar koszorusok albuma. Írói élet-és jellemrajzok / Zilahy Károly. - Pest, : Heckenast, 1863 . - Ill. .- [10], 120 p. 14 t.. 24.	kieső lapok tisztítása, javítása és rögzítése, új előzők, félvászon kötés megerősítése vászon alápótlással
5.	SZ/23/ /25	Ábrányi Emil(1820-1850) (alispán, kormánybiztos, író, lapszerkesztő) Alföldi lapok : 1. füzet / írta Ábrányi Emil. - Debreczen : Városi kny., 1848. -Versek, prózai művek. -1. füz.	új előzők, új félvászon kötés készítése az eredeti borítók felhasználásával
6.	SZ/691 //852	Hébe : zsebkönyv / kiadta Igaz Sámuel. -Pesten : Müller Józsefné, 18231826 14 cm Antológia. -13 cm	leesett ív visszafűzése, előzők megerősítése, egészpapír kötés rekonstruálása az eredeti borító felhasználásával

7.	SZ/96/ /140	Aurora : hazai almanach / kiadá Kisfaludy Károly. -Pesten : Trattner, 1822-1837 Ill. ; 14 cm Szerk. Bajza József (1832-1837)	előzék megerősítése, egészpapír kötés rekonstruálása vászon erősítéssel és az eredeti borítók felhasználásával
8.	SZ/96/ /152	Aurora : hazai almanach / kiadá Kisfaludy Károly. -Pesten : Trattner, 1822-1837 Ill. ; 14 cm	új előzék, egészpapír kötés rekonstruálása papír aláerősítéssel és az eredeti borítók felhasználásával
9.	SZ/720 //882 SZ/721 //883 SZ/722 //884 (egy kötésben)	Horváth Cyrill József(1804-1884) (piarista tartományfőnök, filozófiai író, egyetemi tanár) Kuthen kún király : szomorújáték öt felvonásban / szerzője Horváth Cyrill. - Tirus : szomorújáték öt felvonásban / szerzője Horváth Czirill. -Buda : Kelmenfy László(1815-1851) Buda : színművek' zsebkönyve / kiadta Hazucha. -[Pest] Pesten : Esztergami k. Beimel József' betűivel, 1839. -Tartalom: 1. / p. [1]-190. Jolánta : szomorújáték öt felvonásban	mindhárom kötetnek új előzék, egészpapír kötés készítése, a jelenlegi borítókból tok készítése
10.	SZ 609//7 54	Gozsdu Elek(1849-1919) Tantalus : 9 elbeszélés / Gozdsu Elek. - Budapest : Aigner Lajos, 1886	új előzék, félvászon aláerősítéssel a kötés rekonstruálása
11.	SZ 899//1 097	Kálmány Lajos Szeged népe / gyűjtötte Kálmány Lajos. - Arad : Réthy ny., 1881-1891 [1-3. köt. egybekötve]	első ív javítása, új előzék, bindek megerősítése, félvászon kötés készítése az eredeti borítók felhasználásával
12.	SZ 1664// 2036	Szemere Miklós Összegyűjtött munkái/Szemere Miklós.- Budapest : Aigner, 1882. - 1-3.	előzések felnyitása, gerinc tisztítása, új félbőr alapótlással kötésjavítás (címké és álbordák maradnak), a bőr konzerválása
13.	SZ 1469// 1826	Gyulai Pál Részvét könyve. 1863 / szerk. Gyulai Pál. -Pest : M. Írók Segélyegylete, 1863. - [4], 552, [3] p. 1 t.	új előzék, a bindek meghosszabbítása, a könyvtest visszaakasztása a táblákba, félvászon aláerősítéssel a vászon kötés rekonstruálása
14.	SZ 1540// 1904	Sréter Kálmán Versei / Sréter Kálmán. -Pest : Vodianer F. ny. , 1864. - 434. p.; 19 cm	új előzék, új táblák, új egészpapír kötés az eredeti borítók felhasználásával
15.	SZ 413//5 16	Dugonics András(1740-1818) Magyar példa beszédek és jeles mondások / öszveszedte és meg világosította Dugonics András. -Szegeden : Grün, 1820. -1 db ; 21 cm 1-2. r. egybekötve	vászonnyílásos előzék készítése, gerinc tisztítás, új gerinclemez rögzítése, nyílás megerősítése, a bőr konzerválása
16.	SZ 1232/4-6//154 6	Nagy Ignác(1810-1854) (író) Magyar titkok / közli Nagy Ignác. -Pesten : Hartleben, 1844-1845. -;	új előzék, gerinc tisztítása, új táblák, új félvászon kötés készítése az eredeti papír borítóval
17.	SZ 1232/10 -12//1547	Nagy Ignác(1810-1854) (író) Magyar titkok / közli Nagy Ignác. -Pesten : Hartleben, 1844-1845. -;	új előzék, gerinc tisztítása, új táblák, új félvászon kötés készítése az eredeti papír borítóval

18.	SZ 726/1/ /888	Jutalom feleletek s' magyar nyelvről, a' magyar nemzeti museum 1815. 1816. 1817. esztendei kérdéseire / kiadta Horváth István. -Pesten : Trattner J. Tamás, 1821 22 cm 1. köt. A' magyar nyelv dialectusairól : 1815 esztendőre / írta Palóczi Horváth Ádám. A' magyar nyelvnek tökéletesítése új szavak és új szóllásmódok által : 1816 esztendőre / írta Széki Teleki József. -78,	gerinc megtisztítása, új gerinclemez, új félbőr alapótlással kötésjavítás, eredeti gerinc kerüljön vissza, bőr konzerválása
19.	SZ 726/2/ /889	Jutalom feleletek s' magyar nyelvről, a' magyar nemzeti museum 1815. 1816. 1817. esztendei kérdéseire / kiadta Horváth István. -Pesten :	gerinc megtisztítása, új gerinclemez, új félbőr felhúzása, bőr konzerválása
20.	SZ 507//6 29 (kolligátum)	Farkas András(1770-1832) (népköltő) A' mecénás, és a' poéta : mozdító szavai és elme játékjai a' vers írónak, avvagy... poétai virágok, mellyekből ... hazájának kedveskedik ... / Berei Farkas András. -Szeged : Grün Orbán, 1808. - A' kis Trója' pusztulása, vagy másként Hód Mező Vásárhelynek ... tűz által történt romlása	új előzők, új papírkötés az eredeti borítók felhasználásával
21.	SZ 506//6 28	Farkas András(1770-1832) (népköltő) A' lói-tanás : másként ama' sok próbákon forgott... Bújdosó András' életének románya / írta ... Hóldmezei Berei Farkas András . -Szeged : Grün Orbán, [1807]. -X, 112 p. ; 18 cm	előzők pótlása, keményítőes egészpapír kötés készítése az eredeti borítók felhasználásával
22.	SZ 644//7 90	Gvadányi József(1725-1801) Verses levelezés, a' melylyet folytatott gróf Gvadányi József... Fábián Juliannával,... Bédi János élete párjával, mellybe több nyájas dolgok mellett, királyi Komárom városába történt siralmos föld-indulás is leirattatott és ... kiadattatott. -Pozsonyban : Wéber, 1798. -[	gerinc megtisztítása, új gerinclemez, új félbőr alapótlással kötésjavítás, bőr konzerválása

A 22 kötet állományvédelmi munkája 104 munkaórát igényelt. A kötetek tisztítása és konzerválási munkái az állományvédelmi munka követelményei szerint történt és a munkát felsőfokú szakirányú (OSZK OKJ) végzettségű restaurátorok végezték: Donáth Anna, Gy. Molnár Kerstin, Mezeiné Victor Erzsébet és Székely Noémi.

A pályázatról készült szakmai beszámolót, és a kötetekről készült fotókat a http://www.fszek.hu/kozerdeku_adatok/nemzeti_kulturalis_alap_nka_palyazatok internetes oldalon jelentettük meg.

Ezúton köszönjük meg a szakmai kollégium támogatását, mely lehetővé tette, hogy e műveket újabb nemzedékek forgathassák.